

กัลยา นาคลังกา 2551: ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเผาตอซัง – ฟางข้าวของเกษตรกรในพื้นที่
อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร)
สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์กัมปนาท เพ็ญสุภา, Ph.D. 156 หน้า

ปัจจุบันปัญหาการเผาในที่โล่ง (open burning) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผาในที่โล่งในพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อกำจัดเศษพืชหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิต ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศ ทำลายดิน รวมทั้งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ ซึ่งก่อให้เกิดโรคระบบทางเดินหายใจและระบบบังคับบัญชาในการจราจรอันเป็นการเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้ จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาเห็นว่า ควรศึกษาถึงพฤติกรรมการเผาตอซัง-ฟางข้าวของเกษตรกร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะโดยทั่วไป ข้อดีและข้อเสียของการเผาในที่โล่งในพื้นที่เกษตรกรรม รวมถึงนโยบายของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเผาในที่โล่งในพื้นที่เกษตรกรรมในประเทศไทย และทางเลือกในการแก้ไขปัญหา และ 2) ศึกษาพฤติกรรมของเกษตรกรและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเผาตอซัง-ฟางข้าวของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษาโดยการสัมภาษณ์เกษตรกร จำนวน 369 ราย โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าความถี่ สถิติร้อยละ การวัดระดับทัศนคติด้วยวิธีลิเคิร์ตสเกลและทดสอบสมมติฐานด้วยแบบจำลองโลจิสต์

ผลการศึกษาพบว่า 1) รัฐบาลได้มีการจัดทำแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการควบคุมการเผาในที่โล่งขึ้น เพื่อควบคุมและป้องกันการเกิดไฟบนดินหรือไฟป่า ในแผนแม่บทฯ นี้มียุทธศาสตร์การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้จากภาคเกษตรกรรม โดยได้มีการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ไปแล้วหลายด้าน เช่น มีการสร้างเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร ไม่เผาตอซัง ตั้งศูนย์สาธิตเครื่องจักรกลไทยปลอดตอซัง เป็นต้น 2) ผลการศึกษาพฤติกรรมการเผาตอซัง-ฟางข้าวพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงทำการเผาอยู่ร้อยละ 61 ไม่เผาร้อยละ 39 3) ผลการศึกษาทัศนคติพบว่า สาเหตุที่เกษตรกรยังคงเผาตอซัง-ฟางข้าว เพื่อความสะดวกในการเตรียมพื้นที่เพาะปลูกครั้งต่อไป และ 4) ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเผาตอซัง-ฟางข้าว ได้แก่ ก) จำนวนพื้นที่ที่ใช้เพาะปลูก ข) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค) ความสามารถในการจัดหาเครื่องจักรกลการเกษตรที่จัดการกับตอซัง-ฟางข้าว และ ง) ต้นทุนการผลิต

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา รัฐบาลควรเร่งสร้างความเข้าใจเรื่องการจัดการกับเศษวัสดุในพื้นที่ให้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึงวิธีการพัฒนาทางเลือกในการนำเศษวัสดุเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ พร้อมจัดหาช่องทางการตลาดเพื่อรองรับสินค้า นอกจากนี้รัฐควรสนับสนุนด้านเครื่องจักรกลที่สามารถจัดการกับเศษวัสดุทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรด้วย